

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 4 fillér.

FELJÁLLÉK HETENKINT EGYSZER:

szombaton és egyes rend-
kívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (város-
záza, földszint 7. sz. Ide
küldendő: a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállal-
at irodája. Ide küldendő: az
előfizetési díjak és hirdet-
ések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadóajtóadonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A Hortobágy hasznosítása.

Miután a „A Város” című lapot majdnem tíz évvel ezelőtt megindítottuk, már első számában jeleztük a Hortobágy hasznosításának szükségességét és megirtuk azt, hogy ez a Debreczen sz. kir. várost oly közelről érdekli kérdéssel gyakran fogunk foglalkozni. Jó célunkat annyira gáncs dacára beváltottuk, a kérdést ébren tartottuk, harcoltunk mellette a toll fegyverével itthon és a fővárosi lapokban és most örömmel adjuk tudtára olvasóinknak, hogy a Hortobágy kihasználatlan részéből 12,000 holdnak hasznosítását a kormány helybenhagyta, miután már előzőleg az öntözési műveletek ügyében határozott.

Megdőlt tehát ezzel a törekvés, mely ellenezte a hortobágyi eddig kihasználatlanul heverő pusztarészek hasznosítását és győzött a modernebb felfogás, mely eddig is sajnálattal látta azt a gazdálkodást, mely a várost nagy jóvedelemtől ejtette el. Elvégre is szakítani kellett azzal a rendszertelenséggel, mely lehet, hogy egyeseknek hasznosított, ellenben a várost nem juttatta oly jóvedelembe, mely arányban állott volna a kihasználatlan terület nagyságához. Külföldiek, akik nálunk járván, a Hortobágyra is kimentek és csodálkozva nézték, hogy Debreczen érintetlenül hagyja azt a nagy földterületet, mely ha kicsi részben nem is alkalmas szemtermelésre, de legnagyobb része oszkerű gazdálkodás mellett megtermi a különböző gazdasági és kereskedelmi terményeket. A mai fejlett gazdasági tudomány a kevésbé jó földeket is megtudja javítani. A gazdaságilag és kereskedelmileg mivel külföld minden talpalatnyi földet felhasználni és tudásával, vasakaratu szorgalmával a sovány földbe zsiirt önt és mintegy kényszeríti a termésre, míg nálunk századok óta pihent a Hortobágy és csak néhány ezer darab lábás jószág él negyvenkétezer hold földön, de ez is csak az év egy rövid szakában, mivel a kora tavasszal kihajított, majdnem erőszakkal kivert marha- és loátlomány a nedves fűvet a puha talajban már csirájában betaposta, majd később a gyöngye fűszálat, ha életre kelt is, a tűző nap kiégte úgy, hogy a nyár végén nem talált táplálékot a jószág, melyet az erdőségbe kellett terelni, vagy istállózásra fogni.

Az öntözési műveletekkel a Hortobágy jó legelőt és rétet fog kapni és habár a tizenkétezer holdnak hasznosításával kisebb területre fog a legelő jószág szorulni, az oszkeritlen kezelendő legelő biztosítani fogja a legelő jószág megelhetését, míg a tizenkétezer holdnak hasznosítás alá vonása egy új jóvedelmi forrást fog nyújtani a városnak és ennek folytán apadni fog a pótlódó, mely a multbani nagy alkotások mellett a Hortobágy hasznosításának meg

nem történével, elviselhetetlen teher gyanánt nehezednék az adózó polgárok vállaira.

Meg vagyunk győződve, hogy azok reménye, akik a Hortobágy hasznosítását hosszú éveken keresztül szorgalmazták, teljesedni fog abban a tekintetben, hogy a házipénztár dus jóvedelemhez jut. A hasznosítás elvileg kimondva és most már jóváhagyva, a részletek kidolgozására sarkalja az érdeklődőket. A városi Tanács, mely programjába illesztette a pusztarészek hasznosítását, bizonyára a részletekkel is meg fogja a helyes és célra vezető utat találni. A magunk részéről mi is örvendünk a közigyelési határozat jóváhagyásán nem csak a város háztartásának szempontjából, hanem szociális tekintetből is.

Most már nincs más hátra, mint tovább dolgozni és mielőbb életet önteni a hortobágyi pusztarészek csöndjébe.

A közigyelésnek a Hortobágy 12,000 holdjának hasznosítására vonatkozó határozatát a belügyminisztérium a következő leirattal hagyta jóvá:

Szám: 123,623—1912.
III—b.

M. kir. Belügyminiszter.

A szabad királyi város közönségének

Debreczen.

Törvényhatósági bizottságának 1912. évi márczius hó 28-ikán 94. szám alatt hozott határozatát abban a részében, amellyel kimondotta, hogy a Hortobágy pusztából mintegy 12,000 kat. holdat mezőgazdasági művelésre, kihalás és lehetőleg még a folyó év őszén haszonbérbe kíván adni, hivatalból, valamint a Debreczeni Gazdasági Egyesület, Fejér Ferenc és társai, továbbá Szentesi János és társainak felebbezései következtében a földművelésügyi miniszter urnak véleménye alapján, — felülvizsgálván, következőkről értesitem a város közönségét:

A Hortobágy pusztának jelenlegi használata, mely az illetmény földektől és tenyészállatok részére szükséges takarmányt termelő birtokrészektektől elkintve, majdnem kizárólag legeltetésből áll, sem a pusztához, mint nagybirtokhoz fűződő szociális követelményeket, sem a város anyagi érdekeit nem elégíti ki.

A mai kezelés ugyanis azokat a nagy pusztai birtoktesteket is elvonja a belterjesebb és jóvedelmesebb kihasználástól, melyek gabonafélék és kereskedelmi növények, sőt helyenkint kerti művelésre és gyümölcsstermelésre is alkalmas talajjal bírnak és ennélfogva minden kockázat nélkül azonnal feltörhető; elvonja pedig anélkül, hogy ezzel az állattenyésztés ügyét valóban szolgálná. A legel-

tetés ugyanis a Hortobágyon oly képet mutat, mely a legszelidebb bírálatot sem állja ki. Hogy mennyire ellenkezik a jelenlegi használat az okszerűség követelményeivel, kiűnk már abból, hogy a juh március 15-én, a ló és sertés ápril hó 1-én, a szarvasmarha ápril hó 15-én ellepi a legelőt, vagyis oly időben, mikor a legelőnek nagy része még víz alatt áll és a víztől nem borított rész is annyira nedves még, hogy a jószág a gypet összetaposása és hosszú időre tönkreteszi. A csordák, gulyák, nyájak, csürhék és ménesek ezer állatot is meghaladó csoportokban barangolnak járások területén belül, legelőlván a füvet és nem hagyva pihenési időt a legelőnek. Az állatok rendszerint ugyanazon helyeken delelnék, fekszenek és arról sincs gondoskodás, hogy a felgyülemlett trágya széthordás-sék; kutak, vályuk nincsenek megfelelő számban, illetőleg mennyiségben. Az állatállomány ennek következtében nem megfelelő s céltudatos állattenyésztésnek nyoma sincsen s általában olyan, hogy azon nem csak a város anyagi érdekeit, de az állattenyésztés jól felfogott érdekét tekintve is, okvetlenül változtatni kell.

Mindezeknél fogva a város közönségének a Hortobágy hasznosítására irányuló törekvését a földművelésügyi miniszter ural egyetértőleg a magam részéről is helyeslem s ehhez képest a város közönségének 94—1912. számú határozatát előbb említett részében jóváhagyom.

A tervezett hasznosítás, különösen a bérbeadások mikénti keresztültelére nézve, megfontolás és megfelelő figyelembevétel végett a földművelésügyi miniszter ur véleményét a következőkben közlöm a város közönségével:

A lakott helyektől való nagy távolság és a fennfogló viszonyok között egyedül a bérlői kezelés alkalmazása lehet helyes. A bérlő megélhetése szükségessé teszi minden gazdaságnak tanyaival beépítését és azt is, hogy a tanyaóhoz legalább 25—30 k. hold szántóföld tartozzék. A bérlétek a vállalkozó erejéhez mérten magasabbak is lehetnek, sőt a nálunk előforduló birtokkategoriók különleges előnyeit figyelembe véve, kivánatosnak lehet az legfeljebb 500 k. holdból álló 4—5 középbérlét létesíteni is. A bérlétek legkisebb mértékén (25—30 k. hold) alól maradó parcellák kihasználása és bérbeadása azonban csak az esteire indokolt, ha ezekre magasabb jövedelmet hajtó üzemre képes kis bérlők kellő biztosíték mellett jelentkeznek.

A tanyaik építését és befásítását a bérlőkre kellene bízni és miután a beruházások jelentékeny költséggel járnak, a szerződést szabatosan megállapított beépítési és fásítási kötelezettséggel kell legalább 25—30 év tartamára és az évek szakmával emelkedő haszonbér mellett megkötni.

Az új bér gazdaságok már az első évben sokkal nagyobb jövedelmet fognak a városnak hajtani, mint amennyi eddig a pusztá egész területéből befolyt, az a nagy jövedelmi többlet pedig az állattartó gazdák érdekeinek minden sérelme nélkül érhető el, ha a most érvényben levő, de sem az 1894. XII. t. c. rendelkezésével, sem a mai gazdasági követelményekkel összhangban nem álló legelő rendtartás hatályon kívül helyeztetik és a fennmaradó legelő használatát az itt szóban forgó nagy érdekek szemeltartásával újból szabályoztatik.

A helyi viszonyok alapos mérlegelésével megalkotandó új legelőrendtartás a legelő állat bírását lényegesen fokozni fogja. Kétségtelen az is, hogy a poshadó felületű vizek levezetése és az itatás körül tapasztalható bajok orvoslása a legelő jobb kihasználását jelentékeny mérvben lehetővé fogja tenni, ha pedig idővel gondoskodás történik arról is, hogy a kísérleti uton megállapított módok szerint

a legelő mesterségesen is javíttatik, a bérbeadandó területeken felül maradó legelőn az eddigénél sokkal több állat élhet meg.

A műveletnek helyes végrehajtása a Hortobágy pusztának nagy terjedelme következtében országos érdeket is képezvén, a földművelésügyi miniszter ur hajlandó gazdasági és műszaki közlegeinek díjtalan közreműködésével a szabad királyi város közönségének segítségét nyujtani.

Az ügyhöz fűződő nagy vagyoni és gazdasági érdekekre való figyelemmel felhívom a város közönségét, hogy a tervezett hasznosítás rendszerét és módozatát lehetőleg mielőbb állapítsa meg és erre vonatkozó határozatát hozzam felülvizsgálat és jóváhagyás végett terjessze fel.

Legelő rendtartásának megfelelő módosítása iránt pedig mielőbb intézkedjék.

Az iratokat visszaküldöm.

Budapest, 1912. évi szept. hó 13-án.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy Károly,
államtitkár.

Most, miután immár jóvá van hagyva a közgyűlésnek a Hortobágy hasznosítására vonatkozó határozata és csak a részletek kidolgozása van hátra, örömmel jelezük, hogy a hasznosítás ügyében nyolc év óta folytatott munkánk eredményes volt. Népszerűtlen ügyet védelmeztünk lapunkban annak megindítása óta, sok gáncs ért bennünket, de mi haladtunk a kijelölt uton a győzelem reményében.

Még egyet! Lapunk felelős szerkesztője egy évvel ezelőt egy nagy tanulmányt írt a hortobágyi pusztá-részek hasznosításáról. Ezen munkát a földművelési kormány Domahidy Elemér főispán ur Ő méltósága útján felkérték. Nagy elégtételnkre szolgált, hogy ezen tanulmány vezető eszméi majdnem szórul-szóra egyeznek a mostani leiratban foglaltakkal, amit is pusztán a történelmi hűség okából jögzünk meg.

A jóváhagyás után most már csak a részletek kidolgozásáról van szó. Ismerve városi Tanácsunknak ezen fontos gazdasági kérdésben elfoglalt álláspontját, bizton reméljük, hogy ezt is sikeresen fogja megoldani.

A város 1913. évi költségeloirányzata.

Debreczen sz. kir. város 1913. évi költségeloirányzatát elkészítvén Kondor Kálmán főszámvévo helyettes, a következő jelentéssel mutatta be a városi tanácsnak:

Tekintetes Tanács!

Az 1913. évi városi háztartásra, valamint a házépénztár tulajdonát képező s a kezelése alatt álló alapítványokra vonatkozó költségvetési javaslatokat az 1886. évi XXI. t. c. 17. §-a értelmében tisztelettel betérjesztem.

Az 1913. évi házépénztári költségeloirányzat összeállításánál főtörekvésem odairányult, hogy az ugy lyesen összeállítva, hogy a város háztartása — időközi póthitel kérések elkerülésével — lehetőleg minden fennakadás nélkül bonyolítottassék le. Óhajtottam volna már most beállítani a hortobágyi legelőből kiszaktarandó 12,000 kat. hold föld haszonbér jövedelmét is, mely által az alább kitüntetett költségvetési hiány tetemesen alább szállhatott volna, de mivel a Tek. tanács a haszonbérbeadásal még nem foglalkozhatott, ez időszert az elérhető jövedelmet számításon kívül hagytam, azonban felhívom a Tek. tanács figyelmét arra, hogy a 12,000 hold kiszaktatása és haszonbérbeadása iránt lehetőleg rövid idő alatt intézkedni méltóztassék.

A fentiek előrebocsátása után az 1913. évi költség-előirányzatot a következőképp javaslom megállapítani:

I. Rendes: bevétel 3.663,268 kor. 25 fillér.

II. Rendkívüli bevétel: 477,000 kor. Összes bevétel: 4.140,268 kor. 25 fillér.

Ezzel szemben: I. Rendes kiadás: 4.445,040 kor. 68 fillér.

II. Rendkívüli kiadás: 456,403 kor. 47 fillér. Összes kiadás: 4.901,444 kor. 15 fillér.

Összes kiadás: 4.901,444 kor. 15 fillér.

Összes bevétel: 4.140,268 kor. 25 fillér.

Hány: 761,175 kor. 90 fillér.

Tehát a bevétel és kiadás között mutatkozó 761,175 kor. 90 fillér hiány az 1.700,000 korona állami egyenes adó 43 és fél százalékban nyeri fedezetét.

Egyidejűleg bemutatom a házipénztár által kezelt alapok 1913. évi költségelőirányzatát.

Végül tisztelettel javaslom, mondja ki a közgyűlés:

1-ször. Hogy az egyes kiadási címek alatt felsorolt alrovatoknál az átruházást engedélyezi.

2-ször. A megállapítandó községi adó után késedelmes fizetés esetén oly százalék legyen szedhető, mint amint az állam is szed saját adói után.

„Iszapfogó aknatisztító“.

Ónodi Gyöngyössy Zoltán mérnök, ki tudásának gyarapítása végett bejárta a külföldet, fenti című tanulmányra szabadalmat nyert. Közegészségi és köztisztasági szempontból most felajánlja ezen műszaki eszközt a város csatornáinak tisztítására, a következő beadványt intézven Kovács József polgármester urhoz.

Nagyságos Polgármester Ur!

Engedje meg Nagyságod, hogy Debreczen sz. kir. város csatornahálózata utcai és magán viznyelő aknáinak tisztítására vonatkozólag egy előterjesztéssel éljek, melyet röviden egybefoglalva a következőkben batorodom előadni:

Mély tisztelettel alólírottak hosszas külföldi tartózkodási és utazásai alatt a különböző csatornázási és vízvezetési rendszereket módjában állott alaposan tanulmányozni s azokból a leszűrt tapasztalatait óhajta Debreczen sz. kir. város mint szülő városa érdekében a közel hasznára értékesíteni.

Egy város csatornázásának célja a csapadék- és szennyvizeknek, továbbá az ürsekek tartalmának földalatti elvezetése oly módon, hogy a csatornahálózatban rothadásba jövő szerves anyagokból fejlődő — s baktériumokkal telített — gázoknak a szabad tevegőbe való jutása, elvezetés közben megakadályoztassék.

Egy csatornahálózat két főreszből áll, u. i.:

a) a gyűjtő- és

b) a befogadó csatornahálózatból.

A gyűjtő- vagy főcsatornahálózat a város utcáinak mentén, az esési viszonyoknak megfelelő mélységben van kiépítve, melybe torkollanak az utcai viznyelő aknák, ereszcatornák levezetései, mely utóbbiak egyben a gyűjtő-csatorna szellőztetésére is szolgálnak és a lakóházak udvaraiból kivezető u. n. magáncsatornák, melyek az egyes udvarok csapadék-, szennyvizeit és az ürlekeket vannak hivatva a gyűjtőcsatornába bevezetni.

A befogadó csatornahálózat beömlő nyílásai az ereszcatornák bekapcsolásainak kivételével mind úgy vannak szerkesztve az u. n. bűzelzáró syphonok alkalmazásával, hogy a csapadék-, szennyvizek és ürlekek — a közlekedő

edények törvényei alapján — a syphon beömlő keresztül bejuthatnak a csatornahálózatba, de abból — a syphon beömlő nyílását állandóan zárvarató vizoszlop miatt — a fejlődőgázok a szabad levegőre nem kerülhetnek.

A bűzelzáró syphon alkalmazásának csak ott van célszerű alkalmazása, ahol a csatorna szellőztetése — ereszcatorna hiányában — lehetetlen, mivel a viznyelő-aknákon keresztül — s a syphont elzáró vizoszlop miatt — a szabad levegő egyáltalán be nem juthat s a kellő mérvben kívánatos légcirkuláció be nem állhat, sőt ellenkezőleg, nem a csatornából kiáramló, hanem a viznyelő-aknában visszamaradó esővíz és a rothadó szerves anyagok gígzölögései teszik fertőzőtté a föld felszínén fekvő levegő rétegeit.

S éppen ezen okból Párisban pl. az utcai viznyelő-aknák egyáltalán nincsenek bűzelzáróval ellátva, hanem a vízvezetékkel úgy vannak kapcsolva, hogy az utcai szemét és hulladékok azokba lesznek naponta 2-szer, 3-szor besöpörve s megfelelő mennyiségű vízvezeteki víz beömlésztése által tovább mosatva. — De miután a gyűjtő-csatornák szellőztetése a legmesszebb menő gondoskodással van keresztül vive, így a csatornabűz ott soha nem érezhető. — Ezen elv természetesen keresztülvihető egy ideálisan kövezett város területén, de itt a mi homokos talajviszonyaink között iszapfogó aknák alkalmazása nélkül el sem képzelhető, mivel a csapadékvizek annyi homokot és iszapos hordalékot visznek a csatornába, hogy ezek alkalmazása nélkül az egész csatornahálózat rövid időn belül való eliszapolódása és eldugulása következne be, a vízvezeték segítségének dacára is.

A Debreczen sz. kir. város gyűjtő csatornahálózatának utcai viznyelő aknáin igen célszerű és szellemes módon vannak kiképezve, amelyeknek speciális prophilia lehetővé teszi a rohamos esőzések alkalmával, hogy a leülepedett piszkot a csatornába bemossa, de az a módszer nem irható a hálózat előnyére, mivel felesleges iszapoló anyagot juttat a főhálózatba. Csenedesebb esőzések alkalmával azonban az iszapfogó aknarészt a syphon beömlő nyílásán felül megtölti hordalékkal s így a további lefolyást lehetlenné teszi.

A magán csatornák viznyelő aknáiba pedig a hordalékon kívül minden háziszemét és konyhabulladékok lesz beöntve, melyek az aknát rövid időn belül levezető kép- telenné teszik s már is minden oldalról felhangzik a panasz, hogy a csatornázás céljának meg nem felelő s a hálózat el van dugulva.

S ha most eltekintjük, hogy egy ilyen viznyelő aknában a visszamaradó esővíz és szerves anyagok rothadásból származó undorító bűz terjesztő s fertőző bacillusokkal telt gázok mennyi ragályos betegség csiráit hozzák felszínre, akkor közegészségügyi szempontból is fel kell merülni az aggodalmaknak és keresni a módot, hogy a bekövetkezendő veszély idejekorán elejét vehessük.

Egy csatornahálózat csak akkor felelhet meg céljának, ha legfontosabb részének, a viznyelő aknáknak tisztántartásáról a legnagyobb körültekintéssel és szigorúsággal gondoskodunk.

A városi kezelésben levő utcai aknák tisztántartását a városi mérnöki hivatal házi kezelésben végezteti, de a közönséges kotrókapával való tisztítás egyáltalán céljának meg nem felelő, mivel a víz alól vajmi kevés iszapot és piszkot lehet vele kiemelni és a legfontosabb, a rothadó és penetráló esővíz marad, azonban onnan eltávolítani nem lehet s várni kell egy újabb esőzésre, mely azt némileg felrisszti. Pedig hygieniai szempontokból is ennek

a miasmakkal telt romlott viznek vagy csatornába való jutása, vagy bármilyen módon való eltávolítása a legfontosabb feladat, a csatornahálózat alapos szellőztetésének is egyik mulhatatlan feltétele.

A magáncsatornahálózat viznyelő aknája pedig egyáltalán tisztítva sincsenek, mivel a háztulajdonosok vagy nem tudják, vagy tudni sem akarják, hogy ez az ő saját kötelességük. — A tisztítást a várostól várják, mivel még nincs szabályrendelet a csatornahálózat tisztántartására vonatkozólag.

A Debreczen sz. kir. város területén kiépített magáncsatornahálózat viznyelő aknája igen csekély kivétellel mind 30 % átmérőjű hengeres cement csövekből vannak készíttve, melyek az építési szabályrendeletnek megfelelően a syphon beömlési nyílása alatt legalább is 40 % mély iszapfogóval bírnak és a görbe syphoncső legmagasabb pontja minimum 130 % mélyen van a földszint alatt, tehát a viznyelő akna legalább is két méter mély. — Ezen mélységűkhöz aránylag kis átmérőjű csövek tisztítása megfelelő eszközök hiányában nagyon nehéz feladat, különösen arra való tekintettel, hogy bennük az iszapon kívül sok a szemét, csont, konyhahulladék stb. van összegyűlve. S így nagyon természetes, hogy a háztulajdonosok sem maguk nem képesek a tisztítást házilag végeztetni, sem arra megfelelő munkásokat alkalmazni.

Mély tisztelettel alulírott a Debreczen sz. kir. városi csatornahálózat aknazsuzeminek könnyű és tökéletes tisztítását, megfelelő szerszámok szerkesztése által óhajtom lehetővé tenni.

A tisztelettel csatolt szabadalmi leírás és rajz mellékleteiben van szerencsém két aknatisztító szerkezetet bemutatni, melyek közül egyik hengeres magán viznyelőaknák, másik pedig speciál profihull utcai viznyelő aknák tisztítására van konstruálva. Mindkét szerkezet összeállítása és funkcionálása a mellékelt leírásokból kitünik. — De különben is hengeres magáncsatornák tisztítására szolgáló készülék természetben elkészítve, kipróbálva van és céljainak minden tekintetben megfelel.

Ezeknek előrebocsátása mellett azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok Nagyságodhoz, hogy jelen benyújtott előterjesztésemhez csatolt aknatisztítóim tervezetét a város műszaki szakértői által megvizsgáltatni s azoknak kedvező vélemény esetén saját ügykörében odahatni kegyeskedjek, hogy megállapítandó szabályrendelet alapján egy saját műszaki vezetésem alatt álló csatornatisztító vállalat részére Debreczen sz. kir. város területén aknatisztító találmányaim egyedüli és kizárólagos kihasználási joga a szabadalom tartamára biztosíthatassék.

Midőn magamat és az előterjesztésemben foglaltakat Nagyságod jóindulatú pártfogására ajánlanám, maradtam Nagyságos Polgármester urnak.

Debreczen, 1912. évi szeptember hó 9.

Kiváló tisztelője:

öndi Gyöngyössy Zoltán,
magánmérnök.

A fentlaltól két rajzot is csatolt ajánlatához. Az ajánlat kétségkívül megfigyelendő nemcsak azért, mivel a leirt aknatisztító rendkívül ügyes szerkezetűek, hanem azért is, mivel a csatornák tisztántartására és ugy a közegészségi és köztisztasági állapotok javítására felelt alkalmasak.

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

Debreczen sz. kir. város jog- és pénzügyi bizottsága a héten tartott ülésében a legközelebb tartandó bizottsági közgyűlés tárgysorozatát készítette elő. Ismételen dicsérettel emlékezünk meg ezen fontos bizottságról, mely szép számban jött össze az ügyek elbírálására. Az ülésen Varga Elemér dr. tanácsnok elnökléte alatt jelen voltak Körner Adolf főjegyző, Magoss György dr. főjegyző, Aczel Géza főmérnök, Kondor Kálmán h. főszámvevő, Tüdös Kálmán dr. főorvos, Bacsó Dezső dr., Csanak József, Freund Jenő dr., Jánosi Zoltán, Kardos László, Kenézy Gyula dr., Kernhoffer József, Révi Nándor dr., Rickl Antal, ifj. Swarcz Vilmos, Szilágyi Imre, dr. Szikszói Szabó László, Tóth István, Zádor Lajos és Vásáry István dr. jegyző.

A bizottság elsősorban kimondta, hogy Kassa sz. kir. városnak az állami gyermekmenhelyek részére szükséges ruhaneműek beszerzésénél a helyi iparra pártolására vonatkozó feliratát támogatja.

Kovács Ferenc irnok fizetételeltitása ügyében a bizottság egy korább hozott határozatát fentartja. (Nagyon helyes volna, ha ez az ügy végre valahára lekerüljön a napirendről, mert különönsnek tartjuk, hogy egy város hivatalnok örökös felebezésekkel éljen, mikor az igazság nincs az ő részén. Mi minden időben védjük a tisztviselőket és a legkisebb alkalmazott igazságát és erről nem tántorit el semmi tekintet, amde ez az ügy már annyiszor volt tárgyalva, hogy végre valahára be kell azt fejezni. Szerk.)

Az Arany-Bika építési ügyét tárgyalta azután a bizottság, szótöbbséggel kimondván, hogy az új épületnél a vállalkozók mézhomokkötéglát is használhatnak.

A bizottság a vízvezetékli toronyrak vörösréz tetővel ellátását javasolja a közgyűlésnek csin és tartósság tekintetében.

Ez alkalommal a bizottság politikai kérdéssel is foglalkozott, amennyiben Torontál vármegye megkeresése alapján azon javaslatot teszi a közgyűlésnek tisz szavazattal, 6 ellenében, hogy a törvényhatósági bizottság üdvözölje a kormányt, a munkapártot és gróf Tisza Istvánt, a képviselőház elnökét.

Kapunyitás a színházban.

Zilahy Gyula színigazgató f. hónap 28-ikán kezd meg az idei szezonot. Örömmel jegyezzük fel, hogy társulatával ugy Nyiregyháza, mint Máramaroszigetén a színházlátogató közönség teljes meglegedését érdemelte ki. A két vidéki város közönsége nem kívánt lehetlent, míg a saját mindkét helyen a legnagyobb igazsággal és finom tollal mondta el kritikáját az előadásokról és nem személyeskedett, mint nálunk egyik-másik magát kritikuskak képzelő emberke.

Mint a nyiregyházi és máramaroszigeti lapokban olvassuk, Zilahy Gyula igyekezett is minden tekintetben kiérdemelni az ő állandó közönségének meglegedését. A legjobb és legérdekesebb darabokat játszotta, mindig gondos előkészítésben és jó előadásban. Művésznői és művészei az utolsó kis emberig a legnagyobb ambícióval játszottak, mert nem vette el kedvüket az igazságtalan kritika. A nyiregyházi és máramarosi sajtó kritikájára igen sokat ad a közönség, mert akik a színházi rovatot vezetik, nemcsak végig nézik és végig hallgatják a darabokat, hanem irodalmi izlésüket és tudásukat viszik bírálatukba. Felismerik a hibákat, de nem ütök agyon doronggal a szereplőket, hanem rámutatva a jó előadás kriteriumára, szeretettel mutatnak rá az esetleges hibákra.

Zilahy Gyula megerősített társulatával és gondosan összeállított színházi repertoárjával tehát megérkezik és szeptember 28-ikán megkezdzi az előadások sorozatát. Az igazgató igyekezett a vidék legjobb erőit összegyűjteni színházában és a szezon folyamán bizonyára igyekezni fogja az esetleges hiányokat pótolni, vagy az időközben felmerülő kívánságokat teljesíteni. Hallgatni fog a most már egészen jól összeállított színügyi bizottság esetleges megjegyzéseire és a jóindulatu sajtó kritikájára. Ha pedig oly kritikában lesz része, mely az igazságot nélkülözi, ez ne vegye el kedvét, hanem haladon nyugodtan azon az uton, melyet művészi tudása és az igazgatói állásra rátermettsége diktálnak neki. A közönség a legjobb és leg- legfelsőbb kritikusa a színháznak. És az igazságos sajtó kritikája majd mindig egyezik a közönség véleményével. És mi a magunk részéről amily helytelennek és izetlennek tartjuk a társulati tagok émelvős dicseretét, éppen oly értékelennek minősítjük az olyan kritikákat, amelyek mindig az egyénnel foglalkoznak és csak a gáncsban, a személyeskedésben kopthatják amugy is gyöngye tollukat.

Zilahy Gyula pedig ne érzékenykedjék, hanem őtse bele társulatába a kötelesség, a művészi ambíció szeretetét. Hozza színe a legújabb darabokat, jó betanulásban, egybevágó játékokban, pompázó kiállításban. Legyen gondos a rendezés és az előadás gyors menetű; a felvonások közök rövidék, Zilahy ott nőtt művész az ország legelső színházában, okvetlenül tudja tehát, hogy mi vonzza a közönséget a színházba. Játsszék ő is, meg fölemile hangu felesége is minél többször, művészetükben hadd gyönyörködjünk minél gyakrabban.

Debreczen sz. kir. városnak nagy, műértő színház látogató közönsége van. Ezt láttuk a multhban és látjuk a legfőbb estén el vannak foglalva, úgy hogy az igazgató szép bevételre tarthat számot. Ezzel a színházpártolással szemben nincs okunk kételkedni, hogy Zilahy Gyula, a művész, a gavalér ember és az adminisztrációt kitűnően értő igazgató jó előadásokkal hatja meg maga mellett színházlátogató közönségünket.

Figyelemmel fogjuk kísérni működését és hetenkint megemlékezünk művészi munkájáról. Birálatunkban igazságosak leszünk. Nem fogunk sem egyéni kultuszát üzni, de óvakodni fogunk attól is, hogy kedvét vegyük az igazgatónak és társulatának a szeretlen kritika által.

Konez Ákos.

Körrendelet a katonai felülvizsgálatokról.

A város közönségének

Debreczen.

Az utóbbi időben gyakran bepanaszoltattott, hogy a közigazgatási és katonai hatóságok között nézeteltérések merültek fel abban a tekintetben, hogy a szivhajban, szemés felülvizsgálás szervenő állításkötelesek kórházi megvizsgálatastú végtel melyik katonai kórháznak adassanak át. Tekintettel arra, hogy ily nézeteltérések felmerülése nemcsak az állításkötelesek felesleges zaklatását és elővezetési költségeinek nagyobb mértékű emelkedését idézheti elő, hanem egyuttal a sorozó vagy felülvizsgáló bizottsági határozat végleges meghozatalát is késlelteti: mindazon esetekben, midőn a sorozó vagy felülvizsgáló bizottság az illető egyén tördőtttségének kórházi megállapítását szükségesnek tartja, jövőben leendő mihez tartás végtel a cs. és kir.

hadügyminiszterrel egyetértőleg a következőket rendelem:

1. A szivhaj tekintetében megvizsgálandó állításkötelesek a legközelebbi helyőrségi kórháznak adandók át.

2. Azok az állításkötelesek, kik halló- vagy látó-képességük, valamint egyéb betegségeik tekintetében vizsgálandók meg, a legközelebbi helyőrségi vagy csapatkórháznak adandók át, az utóbbinak csak abban az esetben, ha az állítás helyétől a legközelebbi helyőrségi kórház jóval távolabb volna, mint a legközelebb fekvő csapatkórház.

3. Azonban az esetekben, midőn a vizsgálat nehezen és csak különleges vizsgálati eszközökkel, főleg azonban csak kellelőleg szakképzett (specialit) orvosok által eszközölhető, az állításkötelesek a legközelebbi helyőrségi kórháznak adandók át.

Budapest, 1912 szept. 1.

A miniszter helyett:

Karátsony,
államtitkár.

Hírek.

— **A közlekedési bizottsági ülése.** Debreczen sz. kir. város közlekedési bizottsága szerdán délután tartott ülésében a bizottság a debreczen—székelyhid—nagyfőta—szilágysági vasutvonalra azon javaslatot tette, hogy az újabban kért 50,000 korona adassék meg, tekintettel a vonalnak nagy fontosságára. A debreczen—miskolczi közvetlen összekötötetést célzó vonalra a bizottság a hozzájárulást elvben megadandónak véleményezi, előbb azonban felkéri, a tanácsot, hogy tudja meg, milyen befektetést akar eszközölni a vasutépítő társaság. A nyírbatori vonalra 80,000 korona meg-szavazását ajánlja a bizottság.

— **A városi ségértés.** A városi tanács a héten tartott ülésében a sedékterjesztő állásra Fehértől Istvánt választotta meg.

— **Az adózók figyelmébe.** Az adófelsőzámolási bizottság f. hó 25-ikén kezdi meg működését a városház könyvtárszobájában.

— **A polgári fajárandóság.** A városi tanács közli, hogy a polgári fajárandóság kiváltási végső napja az Apafőjén december 31-ike. A faraktárból szállítás 1913 január 15-ik napjában állapított meg.

— **Gűzvizsgálat a színházban.** A városi színházi tűzvizsgáló bizottság Körner Adolf főjegyző elnöklété alatt megvizsgálta a színházat, hol teljesen rendben talált mindent.

— **Fegyelmet megelőző vizsgálat.** Kovács József polgármester Pető Lajos városi mérnök ellen a fegyelmet megelőző vizsgálatot elrendelte és hivatalától felfüggesztette. Ez részint azért történt, mivel Pető Lajos a Bisothka fele ház teherpróbájánál nem volt elég óvatos, részint mivel a szervezeti szabályzat ellenére magánykörtartat is folytatott.

17,165—1912.

Pályázati hirdelmény.

Debreczen szab. kir. városnak 1913. év január hó 1-től önálló kezelésbe veendő téglá- és cserépgyár vállalatánál szervezett igazgatói állásra, mely 2400 korona évi készpénz fizetés, a gyártelepen természetbeni lakás, fűtés, négy hold föld használatával és a vállalat tiszta jövedelméből három százalék jutalekkal, mely azonban ha 600 koronát el nem érne, ezen összegre kiegészítendő javadalomzással; továbbá a könyvvizetési állásra, mely 1600 korona évi készpénz fizetés, a gyártelepen lakás, fűtéssel, négy hold föld használata és a vállalat tiszta jövedelméből két százalék jutalek, mely azonban ha a 400 koronát el nem érne, ezen

összegre kiegészítendő javadalmassal bíró pályázat hirdetetik; a pályázati kérvények folyó 1912. év október hó 5. napjának délelőtt 10 órájáig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be.

Ugy az igazgató, mint a könyvvezető köteles egy évi fizetésének megfelelő óvadékot a város házipénztáránál letétbe helyezni.

Az igazgatói állásra pályázó ugy a közönséges téglá és cserép, valamint a karamit téglá gyártásra vonatkozó szakismeretét, a könyvvezető pedig mérlegképes voltát és a könyvvezetésben teljes jártasságát pályázati kérvény mellett okmányilag igazolni köteles. Valamint becsatolandó a keresztlevel és illetőségi bizonyítvány.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1912. évi szeptember hó 16-án tartott üléséből.

A városi tanács.

14910—1912. sz.

Hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a debreczeni helyi vasut részvénytársaság a vasut hálózatának kiegészítéseken tervbe vette a Magyar államvasutak Debreczen pályaudvarától kiindulólág a Homokkert és Szabó Kálmán-utcákon át a közvágóhídi vonalhoz való csatlakozással egy új vonal, továbbá a Kossuth-utca—közvágóhídi vonal 22—25 szelvénye közt kiterő vágány és fűtőház, s végül a dohánybevaltó telepen vágány összeköttetések létesítését.

A fenti létesítmények közigazgatási bejárása megkezdésének idejéül a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur az 1912. évi október hó 1-ső napjának d. e. 9 óráját, összejöveteli helyül pedig a városháza nagytanácstermét tüzte ki, ahová is az érdekeltek azzal az értesítéssel hivatnak meg, miszerint a létesítendő vonalvezetés helyszínrajza a debreczeni helyi vasut részvénytársaság hivatalos helyiségében (Petőfi-tér) közszemlére kitétetett és az az érdeklődők által a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Debreczen, 1912. évi szeptember hó 16-án.

A városi tanács.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEINEK GYŰJTEMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.

„Ős Debreczen.“

Elbeszélések Debreczen multjából.

Irta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetről, mely Debreczen multját rajzolja meg megfigyelő tollal.

Ára 3 korona.

Tiszteivelőknak, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyvtáraknak, egyleteknak és tanulóknak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlévtár.)

Alapítottott 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaiival felszerelve, készit mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állittatnak ki. — Yidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺☺☺

Tartós betűereből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknek, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.